

NR 30/2015

O STOSUNKACH Z SĄSIEDNIMI
KRAJAMI – RELACJE POLITYCZNE
A NASTAWIENIE DO NACJI

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2015 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W jednym z naszych ostatnich sondaży¹ zapytaliśmy badanych, jak postrzegają stosunki polityczne między Polską a krajami sąsiedzkimi, a także jakie mają nastawienie wobec ich mieszkańców – czy darzą ich raczej sympatią czy też niechęcią. Poza ustaleniem, jak postrzegamy relacje z naszymi sąsiadami w wymiarze stosunków międzypaństwowych oraz międzyludzkich, sprawdziliśmy również powiązania między tymi dwoma aspektami ocen, starając się odpowiedzieć na pytanie, na ile stosunki polityczne przekładają się na nastawienie wobec nacji.

Zarówno stosunki polityczne, jak i nastawienie wobec nacji oceniane były na siedmiopunktowej skali², której krańce oznaczały odpowiednio: zdecydowanie złe stosunki / niechęć oraz zdecydowanie dobre stosunki / sympatię. Uzyskane wyniki przedstawiamy w formie zagregowanej do trzech kategorii – odpowiednio: dobrych stosunków / sympatii (na skali wyrażonych ocenami od +1 do +3), obojętności / ani dobrych, ani złych stosunków (ocena 0) i złych stosunków / niechęci (wyrażonych ocenami od -1 do -3). Dla pełniejszej informacji posługujemy się również wartościami średnimi, odzwierciedlającymi natężenie ocen negatywnych i pozytywnych.

STOSUNKI POLITYCZNE Z NASZYMI SĄSIADAMI

Spośród wszystkich krajów sąsiedzkich, najlepiej postrzegamy nasze stosunki polityczne z Niemcami (średnia 0,70), które ponad połowa ankietowanych ocenia pozytywnie (52%). Jednocześnie relatywnie niewielu (14%) ocenia je źle, a bardzo nieliczni (5%) nie mają sprecyzowanego zdania na ten temat. Niewiele gorzej oceniane są relacje z naszymi południowymi sąsiadami – Słowakami i Czechami (średnie ocen odpowiednio 0,54 i 0,52).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (296) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 8–14 stycznia 2015 roku na liczącej 1005 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Stosunek do poszczególnych narodów oraz stosunki polityczne respondenci oceniali na skali od 1 do 7. Opracowując wyniki, w celu ułatwienia czytelnikom interpretacji wartości średnich, skalę tę zastąpiliśmy skalą od -3 (zdecydowanie złe stosunki / niechęć) do +3 (zdecydowanie dobre stosunki/sympatia).

Ponad dwie piąte ocenia je dobrze (po 42%), a znacznie mniejsze grupy ankietowanych postrzegają je negatywnie (odpowiednio 14% i 16%).

Opinie na temat stosunków polsko-ukraińskich (średnia 0,10) oraz polsko-litewskich (średnia -0,10) są dosyć mocno podzielone, choć w przypadku tych pierwszych oceny pozytywne przeważają nad negatywnymi (36% pozytywnych wobec 31% negatywnych), zaś tych drugich – odwrotnie – negatywne nad pozytywnymi (25% pozytywnych wobec 30% negatywnych).

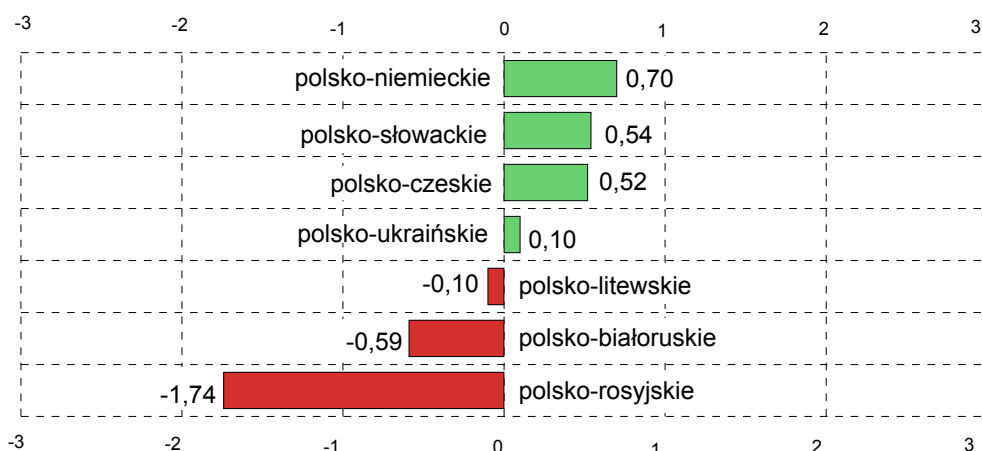
Stosunki polityczne z naszymi pozostałymi sąsiadami – z Białorusią oraz Rosją – postrzegane są zdecydowanie częściej krytycznie niż pozytywnie. W przypadku relacji polsko-białoruskich (średnia -0,59) oceny negatywne formułowane są prawie trzykrotnie częściej niż pozytywne (44% negatywnych wobec 15% pozytywnych), natomiast stosunki polsko-rosyjskie oceniane są kilkunastokrotnie częściej negatywnie niż pozytywnie (79% negatywnych wobec 5% pozytywnych). Warto jednocześnie podkreślić, że jedynie bardzo nieliczni ankietowani nie mieli sprecyzowanego zdania na temat naszych stosunków z krajami, z którymi relacje oceniamy najlepiej i najgorzej – czyli z Niemcami (5%) oraz z Rosją (6%). Biorąc pod uwagę wartości odchylenia standardowego, mierzącego stopień zróżnicowania ocen, można zauważyć, iż najwięcej rozbieżności budziła nasza ocena stosunków z Ukrainą, najmniej zaś z Rosją, Słowacją i Czechami.

Tabela 1

Jak ocenia Pan(i) obecne stosunki między Polską a naszymi najbliższymi sąsiadami?						
Stosunki:	dobrze	ani dobrze, ani źle	źle	trudno powiedzieć	Średnie*	Odchylenie standardowe
	w procentach					
polsko-niemieckie	52	29	14	5	0,70	1,36
polsko-czeskie	42	31	16	11	0,52	1,29
polsko-słowackie	42	30	14	14	0,54	1,28
polsko-ukraińskie	36	24	31	9	0,10	1,51
polsko-litewskie	25	30	30	15	-0,10	1,36
polsko-białoruskie	15	25	44	16	-0,59	1,34
polsko-rosyjskie	5	10	79	6	-1,74	1,28

* Średnie mierzone na skali od +3 do -3

RYS. 1. STOSUNKI MIĘDZY POLSKĄ A KRAJAMI SĄSIEDZKIMI. ŚREDNIE OCEN MIERZONE NA SKALI OD -3 (STOSUNKI ZDECYDOWANIE DOBRE) DO +3 (STOSUNKI ZDECYDOWANIE ZŁE)

Ocena stosunków między Polską a naszymi najbliższymi sąsiadami zależy jest od takich czynników jak wykształcenie, sytuacja materialna, wiek, płeć oraz poglądy polityczne. Badani bardziej wykształceni lepiej postrzegają nasze stosunki z Czechami, Słowacją, Litwą, Niemcami oraz Ukrainą. Natomiast ocena stosunków z krajami, z którymi relacje postrzegamy najbardziej krytycznie, jest względnie niezależna od poziomu wykształcenia.

Istotne znaczenie w tym kontekście odgrywa także sytuacja materialna – ankietowani niezadowoleni z warunków materialnych swoich gospodarstw domowych stosunki ze wszystkimi naszymi sąsiadami oceniają bardziej krytycznie niż pozostali.

Można również zauważyć, że kobiety częściej niż mężczyźni nie mają sprecyzowanego zdania na temat relacji politycznych z innymi krajami, jednak te, które mają wyrobioną opinię, nasze stosunki z większością państw sąsiedzkich oceniają lepiej niż mężczyźni.

Postrzeganie naszych relacji z sąsiadami w pewnym stopniu warunkują poglądy polityczne – badani identyfikujący się z prawicą lepiej niż ci o centrowej i lewicowej orientacji oceniają nasze stosunki z Ukrainą, gorzej natomiast z Rosją, Białorusią, Litwą i Niemcami.

SYMPATIE I ANTYPATIE WOBEC NASZYCH NAJBLIŻSZYCH SĄSIADÓW

Naszymi ulubionym sąsiadami są Czesi i Słowacy (średnia 0,80), wobec których największa liczba ankietowanych wyraża sympatię (odpowiednio 50% i 48%) i zarazem najmniej deklaruje niechęć (odpowiednio 14% i 12%). Ponad dwie piąte badanych (43%) życzliwie odnosi się do Niemców (średnia: 0,46), niechęć zaś wobec nich wyraża dwukrotnie mniejsza grupa respondentów (22%). Nieco więcej niż co trzeci wyraża sympatię wobec Ukraińców (36%) i tylko niewiele mniej badanych deklaruje wobec nich niechęć (32%). Do Litwinów natomiast podobnie często jak do Ukraińców odnosimy się z sympatią (34%), rzadziej natomiast z niechęcią (22%) – średnia ocen jest wyższa w przypadku Litwinów niż Ukraińców (odpowiednio 0,35 i 0,11). Białorusinów darzymy mniejszą sympatią niż dotychczas wymienione nacje (średnia 0,06) – pozytywne emocje wobec nich deklaruje 28% badanych i praktycznie tyle samo ma wobec nich nastawienie negatywne (29%). Obecnie naszym najmniej lubianym sąsiadem są Rosjanie (średnia -0,60), wobec których co drugi badany deklaruje niechęć (50%), a ponad dwukrotnie mniej ankietowanych wyraża sympatię (22%)³.

Uwzględniając wartości odchylenia standardowego można stwierdzić, że największe rozbieżności w ocenach dotyczą naszego nastawienia do Rosjan, najmniejsze zaś do Słowaków i Czechów, w przypadku których oceny te są najbardziej skoncentrowane wokół średniej.

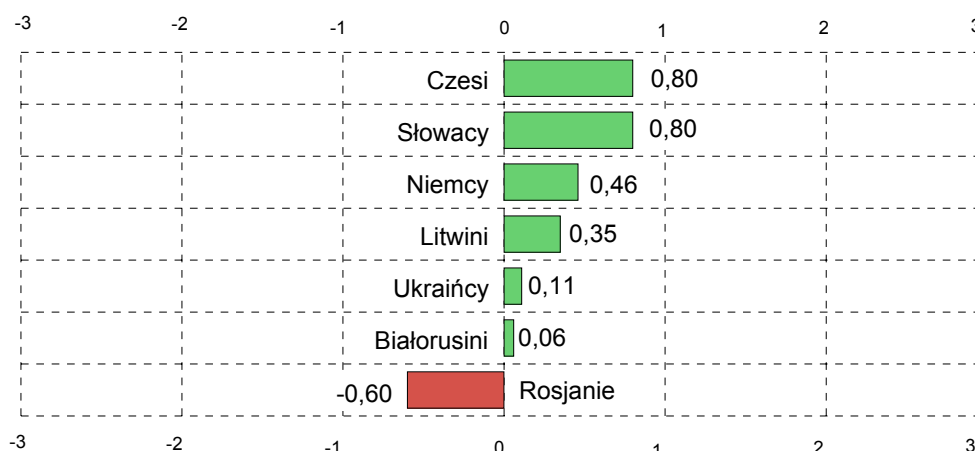
Tabela 2

Narody	Jak by Pan(i) określił(a) swój stosunek do innych narodów?				Średnie*	Odchylenie standardowe
	Sympatia	Obojętność	Niechęć	Trudno powiedzieć		
	w procentach					
Czesi	50	30	14	6	0,80	1,51
Słowacy	48	32	12	8	0,80	1,45
Niemcy	43	30	22	5	0,46	1,64
Ukraińcy	36	26	32	6	0,11	1,73
Litwini	34	33	22	11	0,35	1,58
Białorusini	28	32	29	11	0,06	1,60
Rosjanie	22	23	50	5	-0,60	1,80

* Średnie mierzone na skali od +3 do -3

³ Więcej informacji na temat zmian nastawienia do naszych najbliższych sąsiadów w ciągu ostatnich dwudziestu lat można znaleźć w komunikacie CBOS „Stosunek do innych narodów”, styczeń 2015 (oprac. M. Omyła-Rudzka).

RYS. 2. STOSUNEK POLAKÓW DO POSZCZEGÓLNYCH NARODÓW. ŚREDNIE NA SKALI OD -3 (MAKSYMALNA NIECHĘĆ) DO +3 (MAKSYMALNA SYMPATIA))

Podobnie jak w przypadku oceny stosunków politycznych, nastawienie wobec innych nacji zależne jest od poziomu wykształcenia – badani bardziej wykształceni lepiej odnoszą się do wszystkich naszych sąsiadów. Innym czynnikiem, w pewnym stopniu związanym z poziomem wykształcenia, warunkującym stosunek do innych nacji jest poziom zamożności – badani zadowoleni z warunków materialnych własnych gospodarstw domowych z większą sympatią odnoszą się do wszystkich analizowanych nacji. Ponadto można zauważyć, że bardziej przychylne nastawienie wobec naszych sąsiadów, podobnie jak w przypadku oceny stosunków politycznych, wyrażają kobiety niż mężczyźni. Pewną rolę w tym kontekście odgrywają również poglądy polityczne – badani o lewicowych poglądach politycznych z większą życzliwością niż ankietowani o centrowej lub prawicowej orientacji wypowiadają się o Niemcach, Rosjanach, Litwinach i Białorusinach.

STOSUNKI POLITYCZNE A NASTAWIENIE DO NACJI

Nastawienie do nacji stanowi niewątpliwie wypadkową bardzo wielu rozmaitych czynników, do których zaliczyć należy stereotypy narodowościowe oraz różne zaszczości historyczne, lecz – jak się okazuje – w pewnej mierze zależy ono również od oceny stosunków politycznych.

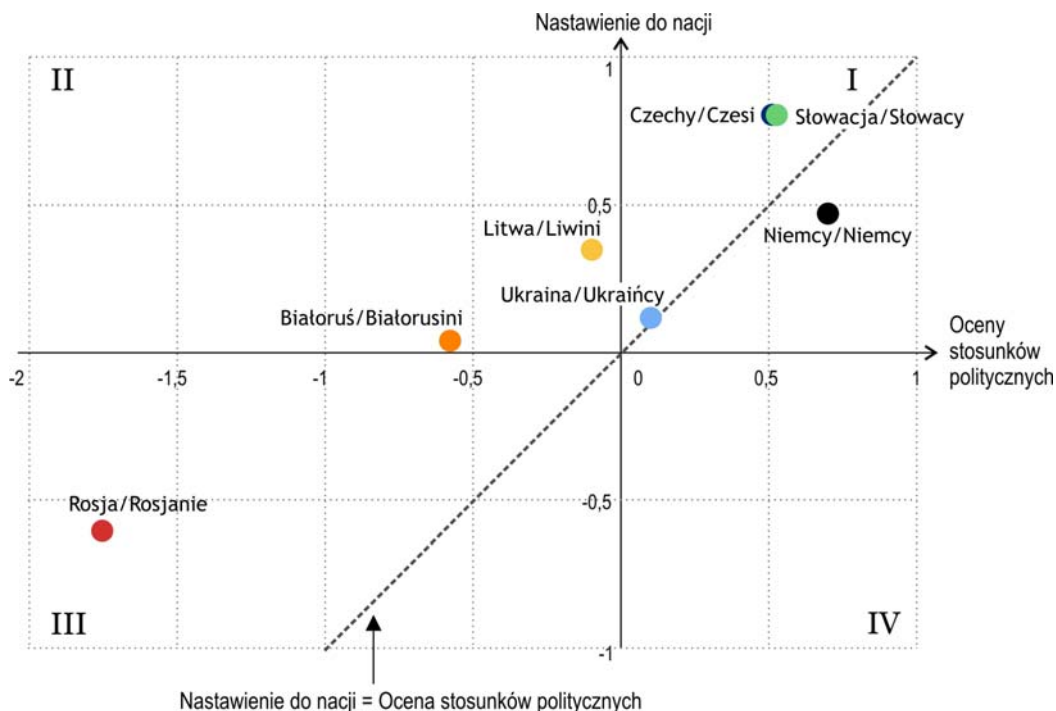
W tabeli 3 zaprezentowane zostały współczynniki korelacji liniowej wyrażające siłę związku między oceną stosunków politycznych a nastawieniem do poszczególnych narodów. W odniesieniu do wszystkich naszych sąsiadów odnotowujemy korelację dodatnią pomiędzy oceną stosunków politycznych a nastawieniem do innych nacji. Oznacza to, że im lepiej oceniamy stosunki polityczne z danym krajem, tym większą sympatią darzymy jego mieszkańców. Stosunkowo najslabiej zależność ta występuje w przypadku oceny stosunków polsko-rosyjskich i nastawienia do Rosjan, co znaczy, że stosunki międzypaństwowe w przypadku tego sąsiada relatywnie najslabiej przekładają się na sympatie i antypatie wobec jego mieszkańców. W odniesieniu do pozostałych naszych sąsiadów zależności te są porównywalne, choć najsilniej te dwa wymiary skorelowane są w przypadku nastawienia do Ukraińców i oceny polsko-ukraińskich stosunków politycznych.

Tabela 3

Zależność między:	Wartość współczynnika korelacji liniowej Pearsona
oceną stosunków polsko-ukraińskich a nastawieniem do Ukraińców	0,51*
oceną stosunków polsko-czeskich a nastawieniem do Czechów	0,49*
oceną stosunków polsko-białoruskich a nastawieniem do Białorusinów	0,48*
oceną stosunków polsko-litewskich a nastawieniem do Litwinów	0,48*
oceną stosunków polsko-słowackich a nastawieniem do Słowaków	0,48*
oceną stosunków polsko-niemieckich a nastawieniem do Niemców	0,47*
oceną stosunków polsko-rosyjskich a nastawieniem do Rosjan	0,40*

* Stosunki polityczne mierzone były na skali od 1 do 7: 1 oznaczało, że były one zdecydowanie złe, a 7, że zdecydowanie dobre. Nastawienie do innych narodów również mierzone było na skali od 1 do 7: 1 oznaczało niechęć, zaś 7 sympatię. Korelacja istotna na poziomie 0,01.

RYS. 3. OCENA STOSUNKÓW POLITYCZNYCH A NASTAWIENIE DO NACJI

Stosunki polityczne i nastawienie do nacji wyrażone za pomocą średnich mierzonych na skali od -3 do 3

Dwa analizowane wymiary stosunku do naszych sąsiadów – oceny relacji politycznych i nastawienie do nacji – możemy przedstawić w postaci układu współrzędnych, w którym na osi odciętych znajdować się będą średnie ocen stosunków politycznych z poszczególnymi sąsiadami, zaś na osi rzędnych średnie nastawienie emocjonalne do ich mieszkańców. Widoczne są wówczas cztery typy postaw: dobre stosunki polityczne oraz pozytywne nastawienie do nacji (I ćwiartka układu współrzędnych); złe stosunki polityczne oraz pozytywne nastawienie do nacji (II ćwiartka); złe stosunki polityczne oraz negatywne nastawienie do nacji (III ćwiartka); dobre stosunki polityczne oraz negatywne nastawienie do nacji (IV ćwiartka). I ćwiartka obejmuje największą liczbę naszych sąsiadów – Czechy, Słowację, Ukrainę, Niemcy, czyli kraje, stosunki polityczne z którymi oceniamy pozytywnie, a do ich mieszkańców odnosimy się z sympatią. W II ćwiartce sytuują się Białoruś oraz Litwa – wprawdzie stosunki polityczne z tymi krajami oceniamy raczej krytycznie, jednak do ich mieszkańców odnosimy się z sympatią. W III ćwiartce znalazła się jedynie Rosja, stosunki polityczne z którą oceniamy negatywnie, niechętnie też odnosimy się do jej mieszkańców. IV ćwiartka jest pusta – nie mamy takich sąsiadów, do których pomimo pozytywnych ocen stosunków międzypaństwowych odczuwalibyśmy niechęć.

Warto spojrzeć na naszych sąsiadów z jeszcze jednej perspektywy, pod kątem usytuowania względem prostej łączącej punkty o tych samych wartościach średnich ocen stosunków politycznych i średniego nastawienia do nacji. Okazuje się, że jedynym krajem sąsiedzkim znajdującym się poniżej tej prostej są Niemcy – co oznacza, że jako jedyni uzyskują oni lepsze średnie ocen w wymiarze stosunków politycznych niż nastawienia do nacji. Wydaje się, że taki układ zależności wynika z jednej strony z pewnych zaszłości historycznych, kładących się cieniem na naszym nastawieniu do Niemców, z drugiej zaś z doceniania polityki rządów niemieckich po 1989 roku, a ostatnio działalności Angeli Merkel, która od wielu lat uznawana jest przez Polaków za najlepszego polityka zagranicznego⁴. Wszyscy nasi pozostali sąsiedzi uzyskują wyższe średnie w wymiarze nastawienia do nacji niż w wymiarze oceny stosunków politycznych, choć w przypadku Ukrainy przewaga ta jest bardzo niewielka.

Między tymi dwoma analizowanymi wymiarami – ocenami stosunków politycznych a nastawieniem do nacji, wyrażonymi za pomocą średnich, istnieje silna zależność liniowa, o czym świadczy wysoka wartość współczynnika korelacji liniowej Pearsona – 0,92. Wykorzystując model regresji liniowej do opisu zależności między nastawieniem do nacji a stosunkami politycznymi, można przewidywać, że kraje różniące się średnią oceną stosunków politycznych o jeden punkt (na siedmiostopniowej skali) będą się różnić średnimi wartościami nastawienia do ich mieszkańców o 0,53 punktu (również na siedmiostopniowej skali). Interpretując wyraz wolny równania regresji można dojść do wniosku, że przy neutralnych stosunkach politycznych (gdy nie są one ani dobre, ani złe – wartość średniej = 0) nasz stosunek do mieszkańców krajów sąsiedzkich jest lekko pozytywny (średnia wartość nastawienia do nacji wynosi wówczas 0,33 punktu). Biorąc pod uwagę ten prosty model, nieuwzględniający wielu innych zmiennych warunkujących nastawienie do poszczególnych narodów, można zauważyć, że nasze nastawienie do nacji staje się negatywne, gdy stosunki polityczne oceniane są średnio na poziomie -0,62 (miejsce zerowe funkcji regresji).

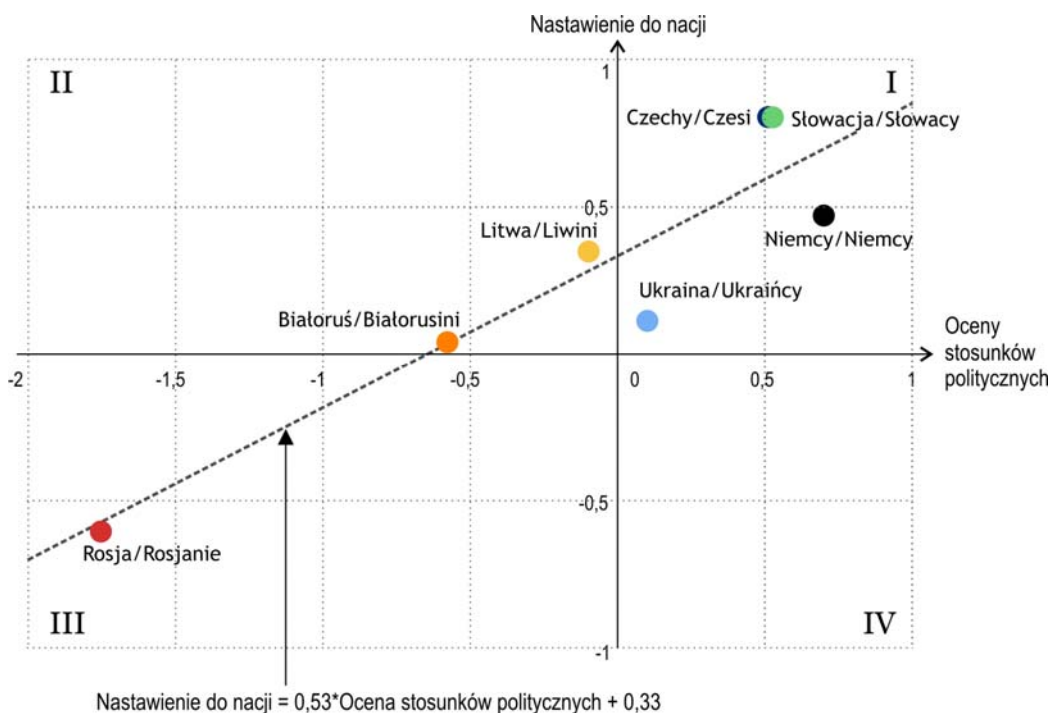
Tabela 4. Wpływ oceny stosunków politycznych na nastawienie do nacji – model regresji liniowej

Zmienna zależna: nastawienie do nacji Zmienna niezależna: ocena stosunków politycznych	Współczynniki niestandardyzowane
Ocena stosunków politycznych	0,53*
Stała	0,33*
R ²	0,85

* Parametry modelu istotne statystycznie na poziomie 0,01

⁴ Zob. komunikat CBOS „Polityk roku 2014 w Polsce na i na świecie”, grudzień 2014 (oprac. A. Cybulska).

RYS. 4. OCENA STOSUNKÓW POLITYCZNYCH A NASTAWIENIE DO NACJI – MODEL REGRESJI

Stosunki polityczne i nastawienie do nacji wyrażone za pomocą średnich mierzonych na skali od -3 do 3

Nastawienie do nacji zależne jest od bardzo wielu czynników, do których zaliczyć należy stereotypy, różne zaszłości historyczne oraz wydarzenia bieżące, lecz niewątpliwie – jak wynika z analiz – istotną zmienną wyjaśniającą są tu stosunki polityczne. Biorąc pod uwagę wszystkich naszych sąsiadów, relacje międzypaństwowe najslabiej przekładają się na relacje międzyludzkie w przypadku oceny stosunków z Rosją i naszego nastawienia do Rosjan, a w odniesieniu do pozostałych krajów siła związku między oceną stosunków politycznych a nastawieniem do nacji jest porównywalna.

Dosyć nietypowym spośród naszych sąsiadów są Niemcy. Jest to jedyny kraj sąsiedzki, w przypadku którego częściej pozytywnie oceniamy relacje międzypaństwowe niż nastawienie do nacji.

Opracowała

Małgorzata OMYŁA-RUDZKA

Tabela 1

		Jak Pan(i) ocenia stosunki polsko-białoruskie? (skala od -3 – zdecydowanie źle, do 3 – zdecydowanie dobrze)		Liczba osób	
		Średnia	Odchylenie standardowe		
Ogółem		-0,59	1,34	841	
Płeć	Mężczyźni	-0,83	1,32	426	
	Kobiety	-0,35	1,32	414	
Wiek	18–24 lata	-0,54	1,06	91	
	25–34	-0,38	1,24	166	
	35–44	-0,66	1,33	155	
	45–54	-0,89	1,30	129	
	55–64	-0,55	1,46	152	
	65 lat i więcej	-0,59	1,46	148	
Miejsce zamieszkania	Wieś	-0,62	1,37	315	
	Miasto do 19 999	-0,53	1,35	131	
	20 000 – 99 999	-0,55	1,31	168	
	100 000 – 499 999	-0,47	1,39	132	
	500 000 i więcej mieszk.	-0,84	1,16	96	
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	-0,52	1,36	150	
	Zasadnicze zawodowe	-0,77	1,47	203	
	Średnie	-0,53	1,29	269	
	Wyższe	-0,56	1,24	218	
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	-0,63	1,13	91	
	Średni personel, technicy	-0,61	1,07	33	
	Pracownicy adm.-biurowi	-0,41	1,21	62	
	Pracownicy usług	-0,51	1,51	58	
	Robotnicy wykwalifikowani	-0,89	1,23	99	
	Robotnicy niewykwalifik.	-0,32	1,35	34	
	Rolnicy	-1,04	1,10	29	
	Pracujący na własny rach.	-0,77	1,37	33	
	Bezrobotni	-0,55	1,56	77	
	Emeryci	-0,60	1,49	176	
	Renciści	-0,56	1,53	47	
	Uczniowie i studenci	-0,27	1,05	61	
	Gospodynie domowe i inni	-0,54	1,18	40	
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	-0,56	1,32	109
		spółce właścicieli prywatnych i państwa	-0,92	1,24	87
sekt. pryw. poza rolnict.		-0,53	1,23	219	
prywatnym gosp. rolnym		-1,13	1,04	27	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	-0,74	1,51	90	
	501–750	-0,40	1,39	81	
	751–1000	-0,72	1,46	111	
	1001–1500	-0,44	1,26	157	
	Powyżej 1500 zł	-0,71	1,28	208	
Ocena własnych war. mater.	Złe	-0,79	1,41	74	
	Średnie	-0,51	1,37	367	
	Dobre	-0,64	1,29	400	
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	-0,60	1,15	37	
	Raz w tygodniu	-0,52	1,35	386	
	1–2 razy w miesiącu	-0,82	1,28	130	
	Kilka razy w roku	-0,64	1,32	188	
	W ogóle nie uczestniczy	-0,55	1,43	94	
Poglądy polityczne	Lewica	-0,59	1,26	131	
	Centrum	-0,59	1,27	288	
	Prawica	-0,77	1,37	269	
	Trudno powiedzieć	-0,29	1,42	152	

Tabela 2

		Jak Pan(i) ocenia stosunki polsko-czeskie? (skala od -3 – zdecydowanie źle, do 3 – zdecydowanie dobrze)		Liczba osób
		Średnia	Odchylenie standardowe	
Ogółem		0,52	1,29	892
Płeć	Mężczyźni	0,40	1,33	452
	Kobiety	0,65	1,24	439
Wiek	18–24 lata	0,56	1,16	95
	25–34	0,61	1,29	175
	35–44	0,42	1,25	164
	45–54	0,60	1,31	142
	55–64	0,46	1,29	163
	65 lat i więcej	0,49	1,41	152
Miejsce zamieszkania	Wieś	0,50	1,28	344
	Miasto do 19 999	0,61	1,24	131
	20 000 – 99 999	0,50	1,26	174
	100 000 – 499 999	0,68	1,45	145
	500 000 i więcej mieszk.	0,27	1,19	98
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	0,39	1,32	164
	Zasadnicze zawodowe	0,47	1,34	215
	Średnie	0,49	1,24	288
	Wyższe	0,70	1,27	224
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	0,71	1,18	93
	Średni personel, technicy	0,45	1,07	35
	Pracownicy adm.-biurowi	0,69	1,40	60
	Pracownicy usług	0,65	1,29	63
	Robotnicy wykwalifikowani	0,26	1,25	110
	Robotnicy niewykwalifik.	0,49	1,29	37
	Rolnicy	0,25	1,21	34
	Pracujący na własny rach.	0,53	1,17	34
	Bezrobotni	0,95	1,37	83
	Emeryci	0,45	1,36	186
	Renciści	0,52	1,49	50
	Uczniowie i studenci	0,53	1,12	61
	Gospodynie domowe i inni	0,09	1,10	45
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	0,80	1,17	115
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	0,35	1,35	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	0,50	1,26	233
	prywatnym gosp. rolnym	0,12	1,15	33
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	0,64	1,35	102
	501–750	0,49	1,31	86
	751–1000	0,48	1,34	121
	1001–1500	0,48	1,22	167
	Powyżej 1500 zł	0,55	1,35	211
Ocena własnych war. mater.	Źłe	0,44	1,31	86
	Średnie	0,50	1,29	383
	Dobre	0,55	1,29	422
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	0,52	1,29	39
	Raz w tygodniu	0,53	1,25	411
	1–2 razy w miesiącu	0,38	1,26	135
	Kilka razy w roku	0,54	1,31	199
	W ogóle nie uczestniczy	0,62	1,46	103
Poglądy polityczne	Lewica	0,50	1,31	138
	Centrum	0,47	1,30	299
	Prawica	0,48	1,29	278
	Trudno powiedzieć	0,68	1,28	177

Tabela 3

		Jak Pan(i) ocenia stosunki polsko-litewskie? (skala od -3 – zdecydowanie źle, do 3 – zdecydowanie dobrze)		Liczba osób
		Średnia	Odchylenie standardowe	
Ogółem		-0,10	1,36	845
Płeć	Mężczyźni	-0,24	1,37	432
	Kobiety	0,05	1,34	412
Wiek	18–24 lata	-0,35	1,07	94
	25–34	0,13	1,27	166
	35–44	-0,05	1,29	152
	45–54	-0,07	1,46	133
	55–64	-0,17	1,40	157
	65 lat i więcej	-0,18	1,55	142
Miejsce zamieszkania	Wieś	-0,09	1,34	320
	Miasto do 19 999	-0,19	1,37	131
	20 000 – 99 999	0,07	1,37	164
	100 000 – 499 999	-0,22	1,48	138
	500 000 i więcej mieszk.	-0,10	1,24	92
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	-0,32	1,32	147
	Zasadnicze zawodowe	-0,11	1,50	202
	Średnie	-0,08	1,31	275
	Wyższe	0,06	1,32	220
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	0,10	1,15	88
	Średni personel, technicy	0,02	1,13	35
	Pracownicy adm.-biurowi	0,26	1,24	61
	Pracownicy usług	0,04	1,53	58
	Robotnicy wykwalifikowani	-0,38	1,18	101
	Robotnicy niewykwalifik.	-0,17	1,40	33
	Rolnicy	-0,32	1,15	33
	Pracujący na własny rach.	-0,47	1,44	35
	Bezrobotni	0,14	1,67	79
	Emeryci	-0,17	1,53	172
	Renciści	-0,10	1,37	47
	Uczniowie i studenci	-0,13	1,09	60
	Gospodynie domowe i inni	-0,15	1,22	43
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	0,09	1,36	108
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	-0,26	1,30	85
	sekt. pryw. poza rolnict.	-0,08	1,27	222
	prywatnym gosp. rolnym	-0,34	1,18	31
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	-0,04	1,56	95
	501–750	-0,02	1,30	80
	751–1000	-0,21	1,32	113
	1001–1500	-0,18	1,38	157
	Powyżej 1500 zł	-0,09	1,33	201
Ocena własnych war. mater.	Źłe	-0,30	1,45	81
	Średnie	-0,06	1,40	363
	Dobre	-0,08	1,31	401
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	-0,34	1,52	39
	Raz w tygodniu	-0,03	1,28	383
	1–2 razy w miesiącu	-0,39	1,38	131
	Kilka razy w roku	-0,09	1,34	192
	W ogóle nie uczestniczy	0,02	1,52	94
Poglądy polityczne	Lewica	-0,10	1,36	127
	Centrum	-0,04	1,31	285
	Prawica	-0,16	1,35	271
	Trudno powiedzieć	-0,08	1,48	161

Tabela 4

		Jak Pan(i) ocenia stosunki polsko-słowackie? (skala od -3 – zdecydowanie źle, do 3 – zdecydowanie dobrze)		Liczba osób
		Średnia	Odchylenie standardowe	
Ogółem		0,54	1,28	859
Płeć	Mężczyźni	0,53	1,23	432
	Kobiety	0,55	1,33	427
Wiek	18–24 lata	0,22	1,11	93
	25–34	0,57	1,26	174
	35–44	0,49	1,22	155
	45–54	0,58	1,35	137
	55–64	0,51	1,32	154
	65 lat i więcej	0,77	1,35	145
Miejsce zamieszkania	Wieś	0,49	1,33	326
	Miasto do 19 999	0,49	1,18	129
	20 000 – 99 999	0,52	1,25	166
	100 000 – 499 999	0,75	1,40	143
	500 000 i więcej mieszk.	0,53	1,11	95
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	0,31	1,26	149
	Zasadnicze zawodowe	0,44	1,39	204
	Średnie	0,58	1,21	286
	Wyższe	0,76	1,26	220
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	0,66	1,12	91
	Średni personel, technicy	0,66	1,04	35
	Pracownicy adm.-biurowi	0,70	1,26	62
	Pracownicy usług	0,48	1,25	61
	Robotnicy wykwalifikowani	0,28	1,16	103
	Robotnicy niewykwalifik.	0,47	1,37	35
	Rolnicy	0,42	1,04	33
	Pracujący na własny rach.	0,76	1,30	33
	Bezrobotni	0,85	1,41	76
	Emeryci	0,72	1,36	180
	Renciści	0,53	1,33	44
	Uczniowie i studenci	0,22	1,20	62
	Gospodynie domowe i inni	-0,12	1,42	43
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	0,62	1,25	115
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	0,45	1,16	88
	sekt. pryw. poza rolnict.	0,56	1,22	224
	prywatnym gosp. rolnym	0,32	,99	32
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	0,47	1,41	99
	501–750	0,24	1,25	78
	751–1000	0,43	1,30	117
	1001–1500	0,51	1,28	162
	Powyżej 1500 zł	0,77	1,21	204
Ocena własnych war. mater.	Źłe	0,37	1,41	80
	Średnie	0,50	1,28	367
	Dobre	0,62	1,26	412
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	0,54	1,23	42
	Raz w tygodniu	0,53	1,25	397
	1–2 razy w miesiącu	0,39	1,29	130
	Kilka razy w roku	0,55	1,29	187
	W ogóle nie uczestniczy	0,71	1,42	98
Poglądy polityczne	Lewica	0,61	1,33	134
	Centrum	0,53	1,24	292
	Prawica	0,56	1,27	269
	Trudno powiedzieć	0,48	1,34	164

Tabela 5

		Jak Pan(i) ocenia stosunki polsko-niemieckie? (skala od -3 – zdecydowanie źle, do 3 – zdecydowanie dobrze)		Liczba osób
		Średnia	Odchylenie standardowe	
Ogółem		0,70	1,36	943
Płeć	Mężczyźni	0,70	1,37	466
	Kobiety	0,71	1,36	477
Wiek	18–24 lata	0,37	1,33	103
	25–34	0,53	1,43	191
	35–44	0,78	1,30	168
	45–54	0,83	1,30	146
	55–64	0,84	1,32	169
	65 lat i więcej	0,79	1,43	166
Miejsce zamieszkania	Wieś	0,75	1,31	370
	Miasto do 19 999	0,77	1,33	138
	20 000 – 99 999	0,67	1,37	179
	100 000 – 499 999	0,74	1,50	153
	500 000 i więcej mieszk.	0,44	1,38	103
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	0,57	1,39	186
	Zasadnicze zawodowe	0,67	1,44	224
	Średnie	0,67	1,35	298
	Wyższe	0,89	1,27	235
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	0,83	1,31	97
	Średni personel, technicy	0,67	1,37	35
	Pracownicy adm.-biurowi	0,81	1,34	69
	Pracownicy usług	0,94	1,36	67
	Robotnicy wykwalifikowani	0,48	1,17	111
	Robotnicy niewykwalifik.	0,60	1,61	39
	Rolnicy	0,75	1,13	35
	Pracujący na własny rach.	0,50	1,10	35
	Bezrobotni	0,92	1,52	89
	Emeryci	0,79	1,43	198
	Renciści	0,79	1,38	55
	Uczniowie i studenci	0,36	1,34	65
	Gospodynie domowe i inni	0,37	1,37	49
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	0,91	1,29	121
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	0,61	1,38	94
	sekt. pryw. poza rolnict.	0,65	1,32	243
	prywatnym gosp. rolnym	0,69	1,18	34
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	0,84	1,34	110
	501–750	0,53	1,48	88
	751–1000	0,61	1,41	126
	1001–1500	0,62	1,25	177
	Powyżej 1500 zł	0,97	1,29	219
Ocena własnych war. mater.	Źłe	0,55	1,46	95
	Średnie	0,75	1,39	408
	Dobre	0,70	1,31	440
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	0,58	1,45	43
	Raz w tygodniu	0,75	1,31	432
	1–2 razy w miesiącu	0,62	1,36	147
	Kilka razy w roku	0,69	1,35	207
	W ogóle nie uczestniczy	0,68	1,54	109
Poglądy polityczne	Lewica	0,84	1,31	143
	Centrum	0,75	1,33	307
	Prawica	0,63	1,39	292
	Trudno powiedzieć	0,65	1,42	201

Tabela 6

		Jak Pan(i) ocenia stosunki polsko-rosyjskie? (skala od -3 – zdecydowanie źle, do 3 – zdecydowanie dobrze)		Liczba osób
		Średnia	Odchylenie standardowe	
Ogółem		-1,74	1,28	943
Płeć	Mężczyźni	-1,86	1,25	466
	Kobiety	-1,62	1,31	477
Wiek	18–24 lata	-1,78	1,01	107
	25–34	-1,79	1,06	192
	35–44	-1,66	1,30	168
	45–54	-1,78	1,35	145
	55–64	-1,77	1,33	168
	65 lat i więcej	-1,67	1,55	164
Miejsce zamieszkania	Wieś	-1,64	1,28	369
	Miasto do 19 999	-1,72	1,38	141
	20 000 – 99 999	-1,87	1,31	179
	100 000 – 499 999	-1,66	1,34	153
	500 000 i więcej mieszk.	-2,02	,95	102
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	-1,72	1,35	187
	Zasadnicze zawodowe	-1,79	1,36	227
	Średnie	-1,72	1,32	296
	Wyższe	-1,72	1,10	232
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	-1,78	1,13	95
	Średni personel, technicy	-1,95	,99	34
	Pracownicy adm.-biurowi	-1,80	,98	69
	Pracownicy usług	-1,84	1,24	66
	Robotnicy wykwalifikowani	-2,05	1,06	110
	Robotnicy niewykwalifik.	-1,32	1,51	37
	Rolnicy	-2,03	1,23	37
	Pracujący na własny rach.	-1,89	,91	37
	Bezrobotni	-1,31	1,62	91
	Emeryci	-1,70	1,49	199
	Renciści	-1,65	1,39	51
	Uczniowie i studenci	-1,64	1,03	68
	Gospodynie domowe i inni	-1,75	1,17	48
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	-1,70	1,25	118
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	-1,95	1,06	91
	sekt. pryw. poza rolnict.	-1,86	1,10	244
	prywatnym gosp. rolnym	-2,02	1,26	36
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	-1,43	1,51	113
	501–750	-1,79	1,27	90
	751–1000	-1,78	1,32	124
	1001–1500	-1,81	1,24	177
	Powyżej 1500 zł	-1,87	1,15	216
Ocena własnych war. mater.	Źłe	-1,89	1,43	98
	Średnie	-1,72	1,33	405
	Dobre	-1,72	1,21	440
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	-1,47	1,18	43
	Raz w tygodniu	-1,74	1,23	432
	1–2 razy w miesiącu	-1,83	1,27	146
	Kilka razy w roku	-1,78	1,28	210
	W ogóle nie uczestniczy	-1,74	1,49	107
Poglądy polityczne	Lewica	-1,72	1,33	143
	Centrum	-1,73	1,16	304
	Prawica	-1,85	1,31	289
	Trudno powiedzieć	-1,61	1,38	207

Tabela 7

		Jak Pan(i) ocenia stosunki polsko-ukraińskie? (skala od -3 – zdecydowanie źle, do 3 – zdecydowanie dobrze)		Liczba osób
		Średnia	Odchylenie standardowe	
Ogółem		0,10	1,51	917
Płeć	Mężczyźni	0,03	1,52	461
	Kobiety	0,17	1,51	457
Wiek	18–24 lata	-0,18	1,52	104
	25–34	0,24	1,45	181
	35–44	0,16	1,36	166
	45–54	0,11	1,57	141
	55–64	0,06	1,57	163
	65 lat i więcej	0,11	1,62	163
Miejsce zamieszkania	Wieś	0,04	1,49	358
	Miasto do 19 999	0,09	1,50	138
	20 000 – 99 999	0,12	1,62	175
	100 000 – 499 999	0,16	1,46	146
	500 000 i więcej mieszk.	0,21	1,53	101
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	-0,19	1,55	180
	Zasadnicze zawodowe	-0,01	1,64	218
	Średnie	0,10	1,48	290
	Wyższe	0,44	1,33	230
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	0,62	1,20	95
	Średni personel, technicy	0,36	1,53	35
	Pracownicy adm.-biurowi	0,35	1,49	67
	Pracownicy usług	0,23	1,67	64
	Robotnicy wykwalifikowani	-0,10	1,18	110
	Robotnicy niewykwalifik.	-0,05	1,37	37
	Rolnicy	-0,64	1,48	35
	Pracujący na własny rach.	-0,03	1,52	34
	Bezrobotni	0,32	1,68	84
	Emeryci	0,06	1,62	191
	Renciści	-0,13	1,63	54
	Uczniowie i studenci	-0,17	1,50	67
	Gospodynie domowe i inni	0,01	1,55	45
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	0,51	1,43	117
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	-0,02	1,40	92
	sekt. pryw. poza rolnict.	0,15	1,38	237
	prywatnym gosp. rolnym	-0,55	1,51	34
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	-0,18	1,72	109
	501–750	0,16	1,59	86
	751–1000	-0,08	1,60	124
	1001–1500	0,20	1,43	174
	Powyżej 1500 zł	0,26	1,47	213
Ocena własnych war. mater.	Źłe	-0,39	1,65	92
	Średnie	0,12	1,53	396
	Dobre	0,19	1,45	430
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	-0,10	1,44	41
	Raz w tygodniu	0,08	1,48	425
	1–2 razy w miesiącu	-0,05	1,50	143
	Kilka razy w roku	0,14	1,50	200
	W ogóle nie uczestniczy	0,35	1,69	103
Poglądy polityczne	Lewica	0,07	1,61	140
	Centrum	0,05	1,47	300
	Prawica	0,24	1,56	291
	Trudno powiedzieć	-0,02	1,43	187

Tabela 8

		Jak by Pan(i) określił(a) swój stosunek do Białorusinów? (skala od -3 – niechęć, do 3 – sympatia)		Liczba osób
		Średnia	Odchylenie standardowe	
Ogółem		0,06	1,60	895
Płeć	Mężczyźni	-0,13	1,54	441
	Kobiety	0,25	1,63	454
Wiek	18–24 lata	-0,07	1,32	105
	25–34	0,31	1,45	186
	35–44	0,07	1,56	162
	45–54	-0,10	1,70	138
	55–64	-0,09	1,75	162
	65 lat i więcej	0,14	1,70	143
Miejsce zamieszkania	Wieś	-0,07	1,61	345
	Miasto do 19 999	0,10	1,50	134
	20 000 – 99 999	0,14	1,61	177
	100 000 – 499 999	0,27	1,62	144
	500 000 i więcej mieszk.	0,00	1,60	96
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	-0,23	1,41	166
	Zasadnicze zawodowe	-0,16	1,80	214
	Średnie	0,04	1,52	289
	Wyższe	0,51	1,53	226
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	0,52	1,28	90
	Średni personel, technicy	-0,09	1,53	34
	Pracownicy adm.-biurowi	0,48	1,51	70
	Pracownicy usług	0,10	1,76	63
	Robotnicy wykwalifikowani	-0,36	1,41	102
	Robotnicy niewykwalifik.	0,06	1,71	40
	Rolnicy	-0,17	1,53	32
	Pracujący na własny rach.	0,06	1,44	42
	Bezrobotni	-0,08	1,83	81
	Emeryci	0,12	1,73	180
	Renciści	-0,27	1,78	47
	Uczniowie i studenci	0,11	1,26	63
	Gospodynie domowe i inni	-0,06	1,58	50
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	0,25	1,71	115
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	-0,23	1,40	89
	sekt. pryw. poza rolnict.	0,20	1,49	243
	prywatnym gosp. rolnym	-0,32	1,37	30
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	-0,13	1,68	111
	501–750	0,02	1,54	87
	751–1000	-0,17	1,63	121
	1001–1500	0,01	1,60	163
	Powyżej 1500 zł	0,26	1,52	204
Ocena własnych war. mater.	Złe	-0,12	1,70	87
	Średnie	-0,01	1,65	391
	Dobre	0,16	1,52	417
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	0,10	1,63	39
	Raz w tygodniu	0,01	1,57	405
	1–2 razy w miesiącu	-0,02	1,58	139
	Kilka razy w roku	0,07	1,60	203
	W ogóle nie uczestniczy	0,24	1,69	104
Poglądy polityczne	Lewica	0,11	1,68	133
	Centrum	-0,03	1,54	291
	Prawica	0,03	1,60	276
	Trudno powiedzieć	0,20	1,63	196

Tabela 9

		Jak by Pan(i) określił(a) swój stosunek do Czechów? (skala od -3 – niechęć, do 3 – sympatia)		Liczba osób
		Średnia	Odchylenie standardowe	
Ogółem		0,80	1,51	941
Płeć	Mężczyźni	0,68	1,53	462
	Kobiety	0,92	1,47	479
Wiek	18–24 lata	0,76	1,33	111
	25–34	1,00	1,44	193
	35–44	0,78	1,43	172
	45–54	0,80	1,62	142
	55–64	0,79	1,56	165
	65 lat i więcej	0,64	1,61	159
Miejsce zamieszkania	Wieś	0,70	1,46	365
	Miasto do 19 999	0,73	1,57	140
	20 000 – 99 999	0,85	1,53	183
	100 000 – 499 999	1,04	1,57	151
	500 000 i więcej mieszk.	0,83	1,41	102
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	0,56	1,32	177
	Zasadnicze zawodowe	0,72	1,62	230
	Średnie	0,81	1,51	297
	Wyższe	1,07	1,48	237
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	1,14	1,36	98
	Średni personel, technicy	0,90	1,18	34
	Pracownicy adm.-biurowi	1,04	1,62	71
	Pracownicy usług	0,91	1,53	66
	Robotnicy wykwalifikowani	0,66	1,64	111
	Robotnicy niewykwalifik.	1,09	1,38	39
	Rolnicy	0,50	1,40	34
	Pracujący na własny rach.	0,79	1,33	40
	Bezrobotni	0,74	1,65	83
	Emeryci	0,74	1,58	192
	Renciści	0,60	1,69	53
	Uczniowie i studenci	0,77	1,26	68
	Gospodynie domowe i inni	0,55	1,30	51
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1,15	1,47
spółce właścicieli prywatnych i państwa		0,81	1,56	92
sekt. pryw. poza rolnict.		0,88	1,47	249
prywatnym gosp. rolnym		0,48	1,37	32
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	0,59	1,53	115
	501–750	0,94	1,49	92
	751–1000	0,62	1,48	126
	1001–1500	0,76	1,53	174
	Powyżej 1500 zł	0,99	1,56	217
Ocena własnych war. mater.	Złe	0,74	1,46	91
	Średnie	0,72	1,51	406
	Dobre	0,89	1,51	445
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	0,69	1,62	43
	Raz w tygodniu	0,74	1,49	430
	1–2 razy w miesiącu	0,80	1,45	146
	Kilka razy w roku	0,85	1,52	205
	W ogóle nie uczestniczy	0,94	1,57	113
Poglądy polityczne	Lewica	0,89	1,42	142
	Centrum	0,71	1,49	304
	Prawica	0,82	1,57	285
	Trudno powiedzieć	0,86	1,49	210

Tabela 10

		Jak by Pan(i) określił(a) swój stosunek do Litwinów? (skala od -3 – niechęć, do 3 – sympatia)		Liczba osób	
		Średnia	Odchylenie standardowe		
Ogółem		0,35	1,58	900	
Płeć	Mężczyźni	0,14	1,55	445	
	Kobiety	0,55	1,58	455	
Wiek	18–24 lata	0,11	1,49	108	
	25–34	0,54	1,42	186	
	35–44	0,40	1,45	160	
	45–54	0,25	1,67	138	
	55–64	0,27	1,67	157	
	65 lat i więcej	0,40	1,75	151	
Miejsce zamieszkania	Wieś	0,20	1,56	345	
	Miasto do 19 999	0,30	1,52	137	
	20 000 – 99 999	0,47	1,67	175	
	100 000 – 499 999	0,51	1,63	145	
	500 000 i więcej mieszk.	0,47	1,46	98	
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	-0,16	1,47	166	
	Zasadnicze zawodowe	0,33	1,63	214	
	Średnie	0,27	1,53	293	
	Wyższe	0,85	1,53	228	
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	0,91	1,39	93	
	Średni personel, technicy	0,15	1,40	34	
	Pracownicy adm.-biurowi	0,57	1,67	68	
	Pracownicy usług	0,35	1,60	65	
	Robotnicy wykwalifikowani	-0,03	1,42	105	
	Robotnicy niewykwalifik.	0,49	1,47	38	
	Rolnicy	-0,21	1,53	32	
	Pracujący na własny rach.	0,27	1,35	41	
	Bezrobotni	0,37	1,92	79	
	Emeryci	0,39	1,67	182	
	Renciści	0,23	1,71	48	
	Uczniowie i studenci	0,25	1,39	66	
	Gospodynie domowe i inni	0,34	1,38	50	
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	0,67	1,66	114
		spółce właścicieli prywatnych i państwa	0,18	1,37	90
sekt. pryw. poza rolnict.		0,38	1,49	244	
prywatnym gosp. rolnym		-0,30	1,46	30	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	0,13	1,65	108	
	501–750	0,52	1,44	86	
	751–1000	0,13	1,69	121	
	1001–1500	0,17	1,58	166	
	Powyżej 1500 zł	0,51	1,54	207	
Ocena własnych war. mater.	Złe	0,31	1,70	82	
	Średnie	0,29	1,60	394	
	Dobre	0,41	1,53	424	
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	0,61	1,66	41	
	Raz w tygodniu	0,31	1,54	408	
	1–2 razy w miesiącu	0,21	1,61	139	
	Kilka razy w roku	0,45	1,61	200	
	W ogóle nie uczestniczy	0,35	1,59	108	
Poglądy polityczne	Lewica	0,48	1,59	133	
	Centrum	0,28	1,57	294	
	Prawica	0,32	1,61	278	
	Trudno powiedzieć	0,40	1,53	194	

Tabela 11

		Jak by Pan(i) określił(a) swój stosunek do Niemców? (skala od -3 – niechęć, do 3 – sympatia)		Liczba osób
		Średnia	Odchylenie standardowe	
Ogółem		0,46	1,64	956
Płeć	Mężczyźni	0,27	1,60	466
	Kobiety	0,64	1,66	489
Wiek	18–24 lata	0,41	1,51	109
	25–34	0,59	1,52	197
	35–44	0,57	1,64	173
	45–54	0,37	1,73	146
	55–64	0,36	1,69	166
	65 lat i więcej	0,39	1,72	165
Miejsce zamieszkania	Wieś	0,51	1,62	369
	Miasto do 19 999	0,48	1,53	144
	20 000 – 99 999	0,41	1,59	184
	100 000 – 499 999	0,47	1,78	154
	500 000 i więcej mieszk.	0,30	1,73	103
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	0,27	1,59	181
	Zasadnicze zawodowe	0,31	1,76	232
	Średnie	0,34	1,59	302
	Wyższe	0,90	1,55	241
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	0,99	1,42	98
	Średni personel, technicy	-0,05	1,52	34
	Pracownicy adm.-biurowi	0,40	1,70	72
	Pracownicy usług	0,83	1,56	68
	Robotnicy wykwalifikowani	0,18	1,49	114
	Robotnicy niewykwalifik.	1,10	1,39	38
	Rolnicy	-0,10	1,58	33
	Pracujący na własny rach.	0,42	1,31	42
	Bezrobotni	0,49	1,83	85
	Emeryci	0,34	1,80	198
	Renciści	0,48	1,68	52
	Uczniowie i studenci	0,43	1,51	68
	Gospodynie domowe i inni	0,34	1,70	52
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	0,76	1,58
spółce właścicieli prywatnych i państwa		0,11	1,58	94
sekt. pryw. poza rolnict.		0,67	1,50	255
prywatnym gosp. rolnym		-0,06	1,51	31
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	0,41	1,67	115
	501–750	0,26	1,76	95
	751–1000	0,24	1,54	128
	1001–1500	0,44	1,60	178
	Powyżej 1500 zł	0,64	1,62	215
Ocena własnych war. mater.	Złe	-0,08	1,78	94
	Średnie	0,46	1,61	410
	Dobre	0,57	1,61	451
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	0,45	1,86	43
	Raz w tygodniu	0,39	1,60	439
	1–2 razy w miesiącu	0,52	1,58	149
	Kilka razy w roku	0,50	1,62	208
	W ogóle nie uczestniczy	0,52	1,81	112
Poglądy polityczne	Lewica	0,82	1,56	145
	Centrum	0,42	1,58	304
	Prawica	0,22	1,69	290
	Trudno powiedzieć	0,58	1,67	217

Tabela 12

		Jak by Pan(i) określił(a) swój stosunek do Rosjan? (skala od -3 – niechęć, do 3 – sympatia)		Liczba osób	
		Średnia	Odchylenie standardowe		
Ogółem		-0,60	1,80	954	
Płeć	Mężczyźni	-0,76	1,76	465	
	Kobiety	-0,45	1,83	489	
Wiek	18–24 lata	-0,81	1,59	110	
	25–34	-0,59	1,63	192	
	35–44	-0,48	1,86	172	
	45–54	-0,62	1,81	142	
	55–64	-0,61	1,88	168	
	65 lat i więcej	-0,59	1,97	171	
Miejsce zamieszkania	Wieś	-0,73	1,79	369	
	Miasto do 19 999	-0,73	1,74	147	
	20 000 – 99 999	-0,44	1,85	186	
	100 000 – 499 999	-0,38	1,89	151	
	500 000 i więcej mieszk.	-0,59	1,69	101	
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	-0,89	1,72	187	
	Zasadnicze zawodowe	-0,81	1,87	232	
	Średnie	-0,56	1,79	297	
	Wyższe	-0,24	1,75	237	
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	-0,22	1,60	96	
	Średni personel, technicy	-0,75	1,44	34	
	Pracownicy adm.-biurowi	-0,55	1,70	70	
	Pracownicy usług	-0,76	1,93	66	
	Robotnicy wykwalifikowani	-0,75	1,62	111	
	Robotnicy niewykwalifik.	-0,37	1,92	42	
	Rolnicy	-0,83	1,73	33	
	Pracujący na własny rach.	-0,34	1,44	42	
	Bezrobotni	-0,62	2,10	85	
	Emeryci	-0,54	1,96	203	
	Renciści	-0,87	1,89	53	
	Uczniowie i studenci	-0,93	1,54	68	
	Gospodynie domowe i inni	-0,57	1,94	51	
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	-0,37	1,77	120
		spółce właścicieli prywatnych i państwa	-0,66	1,63	94
sekt. pryw. poza rolnict.		-0,53	1,69	251	
prywatnym gosp. rolnym		-0,85	1,56	31	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	-0,71	1,93	113	
	501–750	-0,80	1,83	94	
	751–1000	-0,79	1,86	129	
	1001–1500	-0,55	1,71	181	
	Powyżej 1500 zł	-0,48	1,74	217	
Ocena własnych war. mater.	Złe	-0,69	1,90	93	
	Średnie	-0,67	1,88	414	
	Dobre	-0,52	1,70	446	
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	-0,23	1,99	44	
	Raz w tygodniu	-0,75	1,75	436	
	1–2 razy w miesiącu	-0,55	1,71	147	
	Kilka razy w roku	-0,60	1,82	208	
	W ogóle nie uczestniczy	-0,35	1,92	114	
Poglądy polityczne	Lewica	-0,38	1,91	142	
	Centrum	-0,69	1,64	302	
	Prawica	-0,71	1,82	293	
	Trudno powiedzieć	-0,48	1,91	217	

Tabela 13

		Jak by Pan(i) określił(a) swój stosunek do Słowaków? (skala od -3 – niechęć, do 3 – sympatia)		Liczba osób	
		Średnia	Odchylenie standardowe		
Ogółem		0,80	1,45	922	
Płeć	Mężczyźni	0,67	1,40	453	
	Kobiety	0,92	1,49	469	
Wiek	18–24 lata	0,72	1,36	111	
	25–34	0,94	1,37	191	
	35–44	0,75	1,46	171	
	45–54	0,72	1,58	136	
	55–64	0,77	1,45	162	
	65 lat i więcej	0,83	1,48	152	
Miejsce zamieszkania	Wieś	0,65	1,44	355	
	Miasto do 19 999	0,78	1,43	139	
	20 000 – 99 999	0,89	1,48	180	
	100 000 – 499 999	1,03	1,43	150	
	500 000 i więcej mieszk.	0,80	1,47	97	
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	0,51	1,31	171	
	Zasadnicze zawodowe	0,54	1,55	220	
	Średnie	0,82	1,39	295	
	Wyższe	1,22	1,43	235	
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	1,29	1,38	96	
	Średni personel, technicy	0,66	1,40	33	
	Pracownicy adm.-biurowi	1,17	1,56	71	
	Pracownicy usług	0,87	1,48	65	
	Robotnicy wykwalifikowani	0,49	1,31	109	
	Robotnicy niewykwalifik.	0,66	1,51	39	
	Rolnicy	0,30	1,37	32	
	Pracujący na własny rach.	0,97	1,35	41	
	Bezrobotni	0,57	1,68	79	
	Emeryci	0,88	1,45	188	
	Renciści	0,64	1,30	49	
	Uczniowie i studenci	0,93	1,21	68	
	Gospodynie domowe i inni	0,28	1,50	51	
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	1,19	1,41	120
		spółce właścicieli prywatnych i państwa	0,51	1,56	91
sekt. pryw. poza rolnict.		0,93	1,39	248	
prywatnym gosp. rolnym		0,21	1,26	30	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	0,54	1,48	110	
	501–750	0,71	1,55	89	
	751–1000	0,61	1,35	125	
	1001–1500	0,71	1,53	167	
	Powyżej 1500 zł	1,12	1,39	215	
Ocena własnych war. mater.	Złe	0,68	1,53	86	
	Średnie	0,69	1,43	399	
	Dobre	0,92	1,44	437	
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	0,80	1,59	44	
	Raz w tygodniu	0,76	1,42	419	
	1–2 razy w miesiącu	0,77	1,41	143	
	Kilka razy w roku	0,75	1,50	203	
	W ogóle nie uczestniczy	1,00	1,46	110	
Poglądy polityczne	Lewica	0,87	1,45	140	
	Centrum	0,76	1,44	295	
	Prawica	0,83	1,47	285	
	Trudno powiedzieć	0,76	1,44	201	

Tabela 14

		Jak by Pan(i) określił(a) swój stosunek do Ukraińców? (skala od -3 – niechęć, do 3 – sympatia)		Liczba osób	
		Średnia	Odchylenie standardowe		
Ogółem		0,11	1,73	940	
Płeć	Mężczyźni	-0,07	1,71	461	
	Kobiety	0,28	1,74	480	
Wiek	18–24 lata	0,06	1,54	109	
	25–34	0,33	1,52	192	
	35–44	0,27	1,63	165	
	45–54	0,00	1,84	143	
	55–64	-0,05	1,88	166	
	65 lat i więcej	-0,03	1,92	165	
Miejsce zamieszkania	Wieś	-0,03	1,70	365	
	Miasto do 19 999	-0,03	1,66	145	
	20 000 – 99 999	0,14	1,77	182	
	100 000 – 499 999	0,31	1,85	151	
	500 000 i więcej mieszk.	0,42	1,65	98	
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	-0,37	1,71	180	
	Zasadnicze zawodowe	-0,08	1,87	231	
	Średnie	0,06	1,66	296	
	Wyższe	0,71	1,55	233	
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	0,82	1,42	93	
	Średni personel, technicy	-0,04	1,51	34	
	Pracownicy adm.-biurowi	0,50	1,70	70	
	Pracownicy usług	0,32	1,81	66	
	Robotnicy wykwalifikowani	-0,38	1,52	106	
	Robotnicy niewykwalifik.	0,23	1,70	42	
	Rolnicy	-0,05	1,72	35	
	Pracujący na własny rach.	0,06	1,45	42	
	Bezrobotni	0,02	1,96	85	
	Emeryci	-0,04	1,88	198	
	Renciści	-0,16	1,84	52	
	Uczniowie i studenci	0,09	1,56	68	
	Gospodynie domowe i inni	0,13	1,74	50	
	Pracuje w:	inst. państw., publicznej	0,49	1,80	117
		spółce właścicieli prywatnych i państwa	-0,05	1,54	91
sekt. pryw. poza rolnict.		0,24	1,57	250	
prywatnym gosp. rolnym		-0,16	1,62	33	
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	-0,14	1,82	114	
	501–750	0,13	1,73	91	
	751–1000	0,07	1,70	128	
	1001–1500	0,15	1,76	177	
	Powyżej 1500 zł	0,25	1,73	209	
Ocena własnych war. mater.	Złe	-0,38	1,96	95	
	Średnie	0,06	1,73	410	
	Dobre	0,25	1,67	435	
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	-0,14	1,89	43	
	Raz w tygodniu	0,09	1,69	432	
	1–2 razy w miesiącu	-0,09	1,71	145	
	Kilka razy w roku	0,19	1,71	205	
	W ogóle nie uczestniczy	0,28	1,90	111	
Poglądy polityczne	Lewica	0,11	1,76	143	
	Centrum	0,11	1,71	299	
	Prawica	0,12	1,72	291	
	Trudno powiedzieć	0,07	1,78	207	